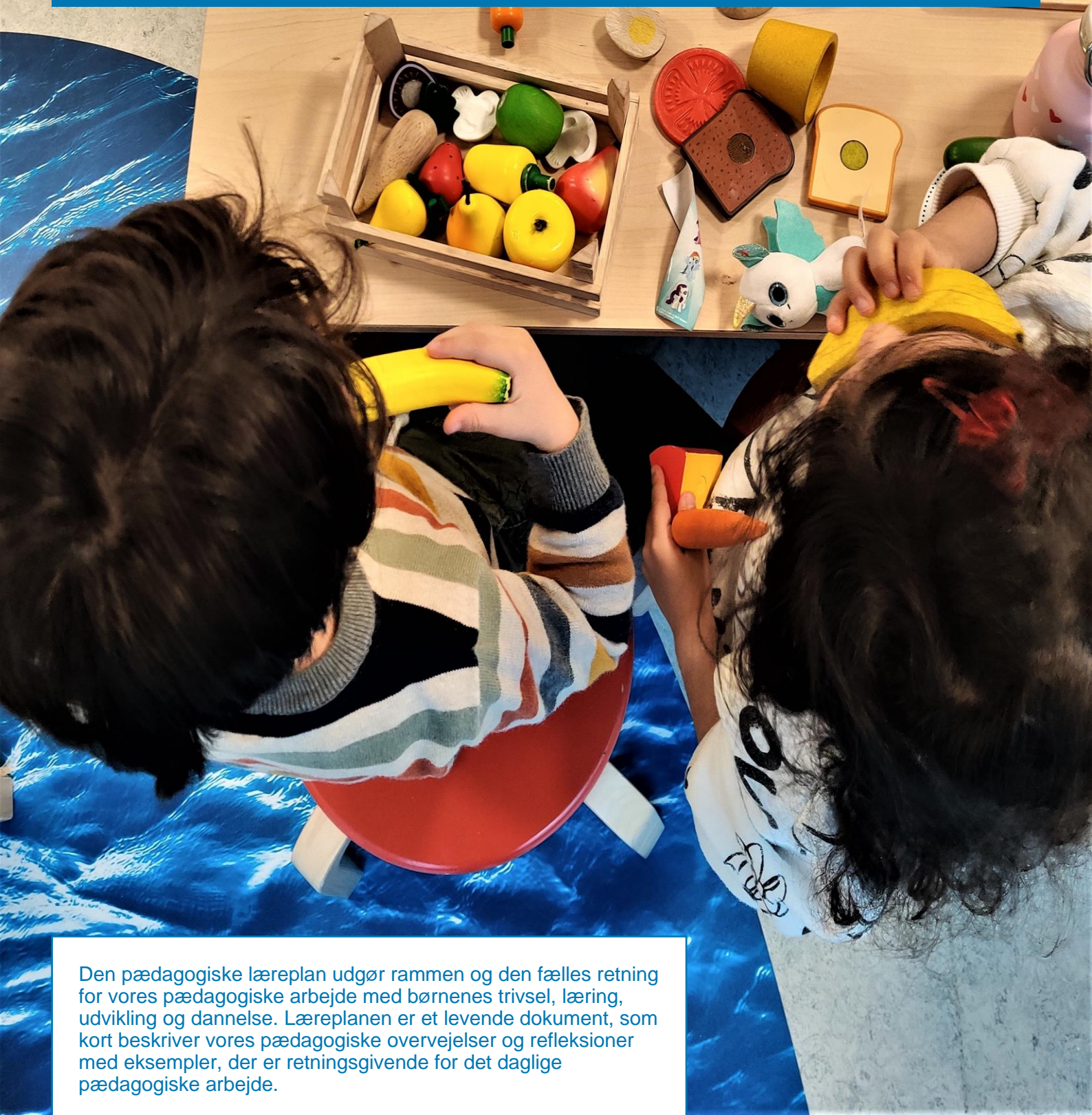
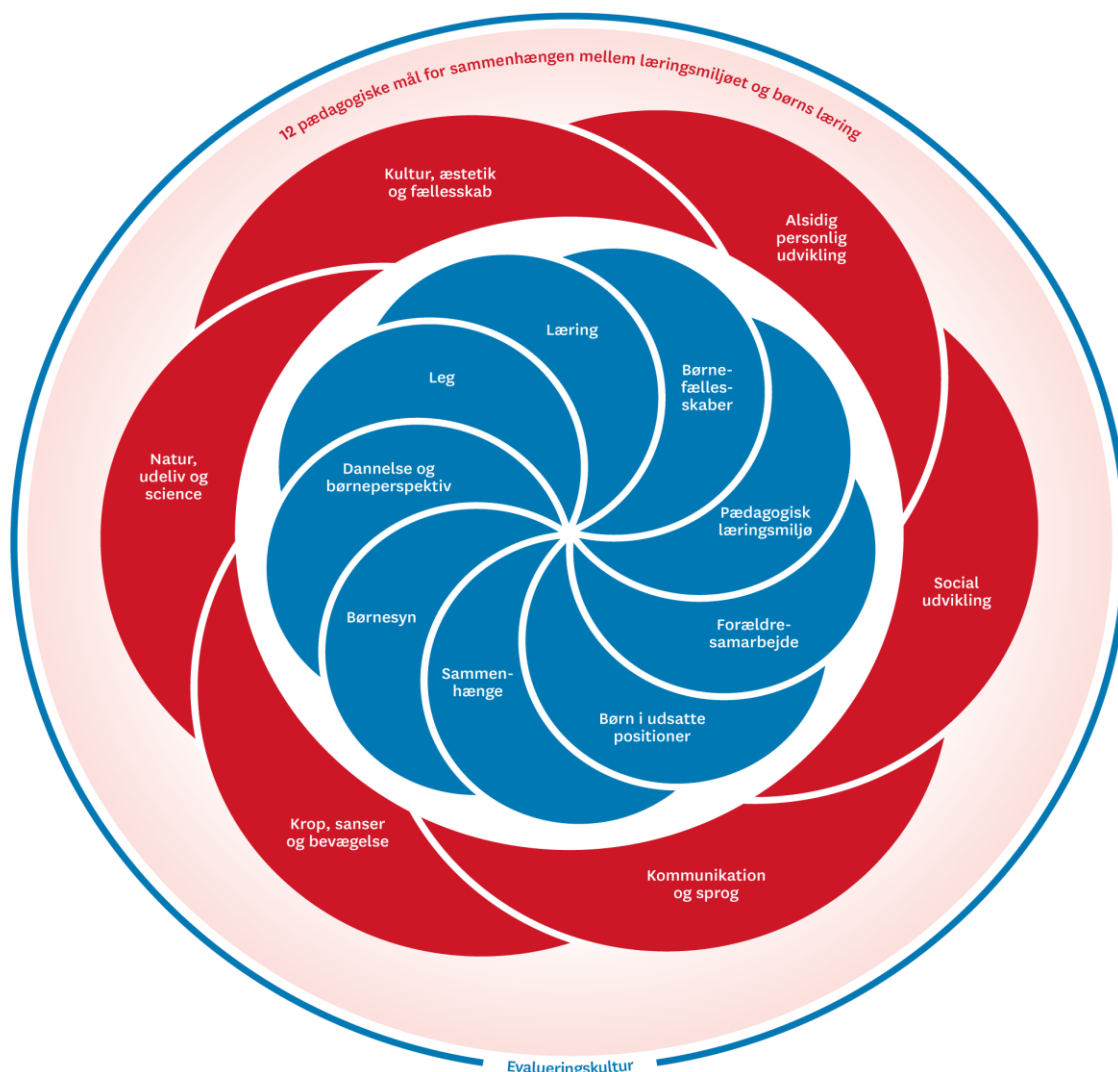

Pædagogisk læreplan for Vandkanten 2022

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Rammen for den pædagogiske læreplan

Vandkanten har især haft fokus på og arbejdet aktivt med børnesyn og pædagogiske læringsmiljøer. Derfor er vores fokus i denne pædagogiske læreplan også på disse to dimensioner.

I forhold til læreplanstemaerne har Vandkanten i 2022 valgt, at hele huset har læreplanstemaet Kommunikation og sprog, som vi kobler sammen med de øvrige læreplanstemaer. I denne version af vores pædagogiske læreplan udfolder vi vores erfaringer med Kommunikation og sprog koblet med Social udvikling og Natur, udeliv og science, som er de temaer, vi indtil nu har arbejdet mest med.

Hvem er vi i Vandkanten?

Daginstitution Vandkanten er del af klynge G i VVK/ Københavns Kommune. I august 2021 flyttede vi ind i helt nybygget institution i den nye bydel i Sydhavnen. Vi bor i et beboelsesområde, som fortsat er under opbygning, omringet af kanaler og små grønne oaser.

Vandkanten startede tilbage i september 2018. Tiden fra 2018 frem til marts 2020 var præget af en noget svær opstart med skiftende medarbejdere og ledere. Dette forløb må tilsiges at være medvirkende til, at Vandkanten kom på et to-årigt pædagogisk handleplansforløb, der begyndte i september 2020.

Fra marts 2020 har vi målrettet arbejdet med at opbygge og udvikle ny daginstitution. Institutionen er bygget til på sigt at rumme tre vuggestuegrupper og tre børnehavegrupper. Fra at være to vuggestuegrupper i marts 2020 har vi udvidet til pt. at rumme tre vuggestuegrupper. For at imødekomme noget af efterspørgslen på vuggestuepladser i området har vi midlertidigt udvidet med en ekstra vuggestuegruppe. I skrivende stund er vi ved at starte vores anden børnehavegruppe.

De seneste to år har vi taget imod mange nye familier. Vores børn og forældre repræsenterer mange forskellige nationaliteter. Der er en engageret forældregruppe, som byder ind og kommer med god og konstruktiv feedback

Det har været højeste prioritet at få sammensat en fagligt velfunderet pædagogisk personalegruppe, som er med til at udvikle pædagogikken i Vandkanten. Vi lægger stor vægt på, at alle i huset: børn, forældre, medarbejdere og ledelse er med til at skabe den daginstitution, vi alle ønsker, hvorfor alle også, så vidt det har været muligt, er inddraget i arbejdet med denne styrkede pædagogiske læreplan for Vandkanten.

Der har været oplæg og drøftelser på personalemøder og pædagogisk lørdag om Den Styrkede Pædagogiske læreplan. I vores udviklingsgruppe, som består af tre pædagogiske medarbejdere samt pædagogisk leder, er input blevet samlet og videre forløb drøftet. Forældrene er løbende orienteret og temaerne drøftet i forældrerådet.

Hverdagen i Vandkanten har således været præget af, at der har været flere sideløbende processer.

I udvikling og udarbejdelse af et godt fælles pædagogisk fundament har vi besluttet at arbejde med en model, hvor vi et år ad gangen har et overordnet læreplanstema, som også er gennemgående i vores arbejde med de fem andre læreplanstemaer, for 2022 er vores overordnede læreplanstema: kommunikation og sprog.

Pædagogisk grundlag

i Vandkanten

Vandkanten er som tidligere nævnt en del af klynge G i Københavns Kommune. Klyngen består af 6 dagtilbud, som alle kommer til at ligge i Sydhavnens havneområde. Klynge G har udarbejdet et fælles pædagogisk værdisæt, som vi navigerer efter i vores hverdagspraksis:

Klyngen har besluttet fem fælles grundværdier der kendetegner det pædagogiske arbejde i alle klyngens enheder. Værdierne er: **MOD, FÆLLESSKAB, FORDYBELSE, VEDHOLDENHED og NYSGERRIGHED**. Arbejdet med at fremme værdierne vil foregå kontinuerligt, i et tæt kollegialt samarbejde i Vandkanten, og i et tæt samarbejde med klyngens ledelse.

Klyngen har ligeledes defineret en fælles pædagogisk kerneopgave, der præciserer, at vi vil medvirke til **at udvikle trygge, nysgerrige og livsduelige børn i tæt samarbejde med forældrene**.

For Vandkanten betyder det at:

”Vi skaber tryghed ved, at børn og forældre møder kendte voksne, som børnene har udviklet en tryk relation til. Børnene møder genkendelighed i de fysiske rammer og i de daglige rutiner. Det pædagogiske personale tager udgangspunkt i børnenes individuelle behov”.

”Vi understøtter børnenes nysgerrighed ved at, skabe inspirerende lege og læringsmiljøer i alle rum. Vi går på opdagelse i nærområdet og i naturen. Vi følger børnenes initiativer og skaber en fælles opmærksomhed omkring det børnene er optaget af.”

”Vi forstår livsduelige børn, som børn der kontinuerligt udvikler deres kompetencer, deres praktiske færdigheder, og deres sociale relationer. Børn der går i Vandkanten, vil derfor kunne opleve, at de understøttes til at kunne klare dagligdags ting selv, til at turde prøve nye ting, og til at være modige. Børnene vil ligeledes understøttes, til at udvise tolerance over for andre, samt til at være en god legekammerat.

”Vi anser børnenes forældre, som vores vigtigste samarbejdspartnere, fordi forældrene er de vigtigste omsorgspersoner i børnenes liv. I Vandkanten vil forældrene derfor kunne forvente at blive mødt med imødekommenhed og ligeværdighed af det pædagogiske personale. Det pædagogiske personale vil bidrage med viden om børns udvikling, samt spørge til forældrenes viden om barnet.

Børnesyn & børnefællesskaber

Den pædagogiske læreplan udgør den fælles ramme for vores pædagogiske arbejde med børnes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

For at gøre vores pædagogiske praksis mere håndgribelig vil vi i det følgende beskrive nogle udvalgte nedslag, hvor vi både giver eksempler fra vores pædagogiske hverdagspraksis og samtidig sætter eksemplerne i en teoretisk kontekst, der tjener til at forklare vores baggrund til, at vi gør det vi siger og vi siger det vi gør. Ved at bruge konkrete eksempler, har vi mulighed for at formidle vores praksis og samtidig de fælles pædagogiske forståelser og indsigter, som kendetegner og guider den daglige praksis i Vandkanten.

Før vi kigger mere ind i vores konkrete praksis eksempler, er det nok på sin plads at trække lovgrundlaget ind, som er dagtilbudsloven. Det er ud fra dagtilbudsloven, at den styrkede pædagogiske læreplan efterfølgende er blevet udarbejdet i 2018.

Dagtilbudsloven:

- Dagtilbud skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.
- Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.
- Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.
- Dagtilbud skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Dagtilbud skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evner til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.

(Uddrag af Dagtilbudslovens § 7)

Vi arbejder hver dag aktivt ud fra et børnesyn, som ligger i direkte forlængelse af den måde børnesynet står formuleret på i det fælles pædagogiske grundlag side 16 i den styrkede læreplan:

”Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år.”

Vi arbejder ud fra denne anskuelse, når vi f.eks. arbejder målrettet med selvhjulpethed lige fra, når børnene i vuggestuen begynder at gå til, at de er klar til at forlade os i Vandkanten og begynde på skolelivet.

At det enkelte barn bliver i stand til selv at gå op og ned ad stolen eller selv kunne tage sit tøj på, mener vi er alfa og omega for, hvordan barnets personlige udvikling kommer til at udfolde sig.

Når barnet oplever selv at kunne løse flere og flere af de opgaver, som de voksne ellers har løst for barnet, begynder de at se sig selv som selvstændige og handlende personer.

” Vi har et enkelt barn som startede med at ville på toilettet, og sidenhen er der kommet et par stykker mere til. Det er ikke noget vi har haft snakket/bedt dem at gøre, men noget de selv har sagt de gerne ville, og så skal de da have mulighed for det,” fortæller en medarbejder fra vuggestuen i Vandkanten. Han fortæller om, hvordan de har øvet med de største børn på stuen på 2 år i selv at tage tøj af og lægge ned i deres kasse med tøj i forbindelse med bleskift. Eksemplet demonstrerer samtidig, hvordan den voksne støtter op om børnenes eget initiativ til at sidde på toilettet og hvordan samspejlet mellem børnene gør, at flere andre børn også bliver nysgerrige på at prøve.

Andre af vuggestuebørnene hjælper hinanden, når de skal ud på tur eller ud på legepladsen. De er sat sammen i par, så et barn på 2 år hjælper et barn under 2 år. ” Sæt dig,” siger pigen på 2 år, mens hun viser hvordan den lille dreng skal sætte sig på sin flyverdragt ligesom hun selv har gjort. ”Nej, hvor er i gode begge to”, siger den voksne medarbejder, mens hun hjælper den lille dreng med at finde benene i flyverdragten. Den store pige peger på den lille dreng og siger ”Hjælp”. ”Hej,” siger den lille dreng og vinker mens han smiler. ”Ja, du hjælper,” siger den voksne medarbejder til pigen. Fokus er tit på at fremme det samspil, som giver børnene muligheder for at spejle sig i hinanden og akkumulere ny og relevant viden og erfaringer hos det enkelte barn på barnets præmisser.

Vi giver børnene plads til at få nye sanseindtryk og ligeledes give dem den nødvendige tid til at arbejde dem. Når vi f.eks. arbejder med læreplanstemaet natur, science og udeliv i vuggestuen sker det på børnenes præmisser.

Følgende er et praksiseksempel på en af de aktiviteter, hvor vi kobler sprogstimulering og sansning i vuggestuen. Der tales, og sanses med vand og sæbebobler. 8 vuggestuebørn er til stede i rummet.

Pædagog: ”Eijj hør”, det er når man kan få massage
(motor fra en fodbadsmassage balje går i gang)

Barn: Griner

Pædagog: ”Nu skal I bare se boblerne kommer, se”

Flere børn griner begejstret.

Børn: ”Auuu,” Siger uforståelige lyde.

Andet barn: Sidder lidt tilbage i rummet, observerer.

Et andet barn: ”Wauw”, (siger uforståelige lyde)

Barn: ”Blo.. blo.. blo.. blo.. (Peger på sin hånd)

Pædagog: ” se se, mange bobler og viser en håndfuld bobler

Barn: ”Av”

Andet barn: ” blo blo blo”, (glad og nysgerrig)

Barn: ”Hva’ det?”

Mange børn er nu samlet. Puster begejstret på deres hænder med bobler. rundt om fodbadbaljen, puster børnene ivrigt og griner på skift.

Pædagogiske læringsmiljøer

Som der står i dagtilbudsloven, er vi forpligtet til at fremme børns trivsel, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv.

Det interessante er selvfølgelig, hvordan vi i Vandkanten vælger at fortolke og oversætte lovteksten i vores hverdagspraksis. I Vandkanten har vores arbejde med pædagogiske læringsmiljøer både handlet om, hvordan vi former de fysiske rum i forhold til børnegruppens udviklingstrin og behov. Vi arbejder derfor med at indrette rummene ud fra princippet om fleksibilitet, så når vi igangsætter læringsprocesser over tid, støtter vi dermed op om det enkelte barns udvikling og samtidig udvikler solide børnefællesskaber.

Forskeren Erik Sigsgaard rammer plet, når han skriver: "Børn skal ikke passe ind i dagtilbuddene, dagtilbuddene skal passe til børnene". Så derfor ændres indretningen af rummene sig, så de understøtter børnenes nærmeste udviklingszone. For børnene udvikler sig og ændrer sig, mens de er hos os. Det betyder også, at aktiviteterne – både de vokseninitierede og de børneinitierede - ændrer indhold alt efter børnegruppens udviklingstrin og behov.

" Vi valgte at udvide vores morgensamling, så alle børn vælger en sang. Flere af sangene handler om farver. Vi gentager og laver fagter, så børnenes sprog bliver stimuleret. Det har givet en tydelig udvikling i børnenes deltagelse og så har de fået helt styr på de farver, der er med i sangene. Samtidig har de øvet i at vente på tur og at acceptere, at de ikke altid kan vælge deres yndlings-sang," fortæller en pædagog, som arbejder med en børnegruppe, hvor næsten alle børnene er fyldt to år i vuggestuen.

Det pædagogiske læringsmiljø er derfor, for os i Vandkanten, ikke kun et spørgsmål om indretningen af rummene, men i lige så høj grad et spørgsmål om at skabe en fast og genkendelig hverdag for barnet, hvor de ved, hvad der kommer til at ske i løbet af dagen. Det foregår i et kontinuerligt samarbejde mellem de voksne om at indtage de optimale positioner overfor børnene i løbet af dagen, som tager afsæt i børnenes forskellige forudsætninger.

Det betyder helt konkret, at vi udarbejder en fast plan for aktiviteterne ud fra en analyse af den kontekst vi arbejder i her og nu. Vi gentager de samme aktiviteter og sætter gradvist gang i en læringsproces indenfor en velkendt ramme for børnene. Nogle gange er der fokus på de æstetiske læreprocesser, når vi f.eks. laver rytmik, sansemotorik, lytter til lyde fra regnvejrer eller maler med mange forskellige farver. Andre gange handler det om at få igangsat legende læring, når vi f.eks. leger gemmeleg, hvor vi tæller til ti, mens vi gemmer os for hinanden.

I Vandkanten er vi i høj grad inspireret af Bernsteins tre læringsrum, når vi arbejder med at positionere os som voksne:

- Gå foran. Den voksne hjælper barnet ved at komme med ideer til hvordan barnet kan deltage i legen eller skaber et læringsmiljø hvori barnet skaber en leg.
- Gå ved siden af. Den voksne deltager på lige fod med barnet og legen er et fællesprojekt.
- Gå bagved. Den voksne observerer legen og kan komme med hjælpe værktøjer, hvis legen går i stå eller der opstår uoverskuelige konflikter.

Hvilken position den voksne indtager, kommer an på barnet, da børn har forskellige behov. Derfor skal der være en balance i de voksnes positionering. Nogle børn behøver hjælp til at blive gode til at lege, mens andre kan agere i børnefællesskabet uden indflydelse fra den voksne. Det er derfor vigtigt at den voksne er observerende og har et kendskab til det enkeltes barns ressourcer og udfordringer.

Vi vægter at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor pædagogens rolle kan skifte i løbet af dagen fra at være den der sætter rammen og faciliterer til at gå bagved børnene, når de leger ude på legepladsen eller f.eks. leger i den store bil ude i vores garderobe.

”En fredag var vi så heldige at finde en kæmpe stor papkasse, hvilket gjorde det oplagt at lave en hule. I fællesskab med børnene fik vi besluttet hvor døren og vinduerne skulle være. Imens pædagogen skar huller til vinduer og døre legede børnene allerede i huset. Huset blev også fint dekoreret med farveblyanter,” fortæller en pædagog fra vuggestuen.

Papkassehulen fik hurtigt mange funktioner rent socialt. Et rum hvor børnene havde mulighed for at trække sig fra fællesskabet, gemme sig og finde ro. Ydermere oplevede vi, at der opstod et væld af socialt samspil med begyndende rollelege og forhandlinger om at være ude og inde, at være en farlig tiger eller en far på vej hjem fra arbejde.

Legen starter allerede i vuggestuen og det er derfor vigtigt, at vi som voksne er med til at understøtte børnene i at skabe gode legerelationer. I vuggestuen begynder børnene at få øje på hinanden gennem legen. Herfra begynder legen at udvikle sig for det enkelte barn og skabe børnefællesskaber.

Samarbejde med forældre om børns læring

I Vandkanten vægter vi det tætte forældresamarbejde meget højt. Forældrene er altid dem der kender deres eget barn bedst, hvorfor vi altid bestræber os på at være lydhøre overfor forældrenes oplevelser og indtryk af hvordan deres barn trives og udvikler sig. Vi har stort fokus på at have den åbne og ærlige dialog. Alle forældrene inviteres til og er meget vigtige aktører i at, være med til at skabe den daginstitution de ønsker, hvorfor deres undren, spørgsmål og feedback vægtes meget højt.

Vi bestræber os på at have et højt informationsniveau. Forældrene informeres om aktivitetsplaner og daglige opdateringer i dagbogen om hverdagen. Ledelsen informerer løbende om de øvre rammer og udviklingen i huset.

Alle forældre inviteres til en årlig TOPI samtale, hvor der tales om deres barns udvikling og trivsel, ved behov afholdes flere samtaler.

Her i løbet af de første par år har vi i samarbejde med forældrerådet skabt og er stadig ved at skabe de første traditioner. Vi tænder julelys på legepladsen d. 1. december, vi holder en lille sommerfest, tænder lanterner i efteråret og senest er vi ved at planlægge plantedag i foråret.

Børn i udsatte positioner

Nogle børn har sværere ved at opbygge gode og givtige sociale relationer: De har vanskeligheder ved at udvikle deres sprog eller har fysiske eller psykiske problemer, som gør at de for eksempel trækker sig fra fællesskabet eller har svært ved at indgå i de givne rammer eller aktiviteter. Det ser vi som tydelige tegn på, at barnet er i en udsat position. Vi arbejder målrettet på, at tilrettelægge aktiviteter, leg og rammer så barnet muligheder for at deltage bliver optimeret.

Vi har stor respekt for at det enkelte barn udvikler sig i eget tempo og skal have aktiviteter, oplevelser og udfordringer på de rette tidspunkter. Gennem aktiv anvendelse af UGL-strategierne: **U**dkig, **G**iv tid og **L**yt møder vi alle børn og med særlig opmærksomhed på børn i udsatte positioner. Ved aktiv anvendelse af netop UGL-strategierne giver vi os tid til at være opmærksomme og lytte på, hvad barnet ønsker at fortælle og sikrer os en dialog. Det er gennem kommunikationen, vi skaber en relation hvor børnene er trygge. Nogle børn skal have noget mere støtte til at indgå i positive og udviklende legerelationer.

Nogle skal opfordres mere til at deltage, andre skal guides i, hvordan de bedst deltager. Vi arbejder meget med at skabe genkendelighed for børnene, dels i strukturen i løbet af dagen og ved at opdele børnene i mindre grupper, hvor de er sammen med de samme kammerater. Vi har en tæt og løbende dialog med forældrene, når det handler om et barn i en udsat position. Det er her vigtigt, at vi supplerer hinanden i forhold til de udfordringer som barnet har.

Vi har løbende og relevant samarbejde med ressourcepersoner fra Københavns Kommune, psykolog, tale/høre konsulent, sundhedsplejerske og støttepædagoger.

Sammenhæng til børnehaveklassen

'Stærkt samarbejde' er et samarbejde om de kommende fritidsinstitutions- og skolestarter mellem de omkringliggende børnehaver, fritidsinstitutioner/KKFO¹ og skoler i lokalområdet. I klynge G har vi 'stærkt samarbejde' med Skolen i Sydhavnen og Sluseholmen Skole. 'Stærkt samarbejde' er blevet genoptaget i år efter Corona.

Siden vi startede børnehaven maj 2020 har vi indtil videre haft to små grupper børn (2021 – to og 2022 – fire børn), som skulle starte i skole. Det er derfor meget begrænsede erfaringer vi har med at arbejde med sammenhængen mellem børnehave og børnehaveklassen.

Den fremtidige plan er at etablere en gruppe af de børn som skal i skole, hvor der tilrettelægges aktiviteter målrettet dem.

For at give børnene bedst muligt forudsætninger for, at begå sig i KKFO og skole med kammerater og indgå i forskellige læringsfællesskaber arbejder vi målrettet med, at udvikle deres sproglige og sociale kompetencer.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi er ved at etablere os i den nye del af Sydhavnen, et beboelsesområde som er under etablering. Lige udenfor vores vinduer og på ugentlige gå- og cykelture er der rigtig god mulighed for at følge udviklingen i bydelen, vi ser på kraner, gravemaskiner, traktorer og store lastbiler.

Vi benytter de større grønne områder der ligger i nabolaget, naturlegepladsen Karens Minde, hvor der er får, geder og kaniner. Havnebussen lægger til på en kaj tæt på os. Den kan blandt andet sejle os til Amager Fælled, hvor vi også kan udforske en lidt vildere natur end den vi har rundt om os.

Vi er omringet af kanaler og har Københavns Roklub som nabo. Vi planlægger og håber på et samarbejde med dem, så børnene kan få et givtigt og godt forhold til vandet lige udenfor døren. Desuden kan vi på denne måde være løftestang til at de mange tilflyttede beboere kan begynde at involvere sig i det lokale fritidsmiljø.

¹ KKFO: Københavns Kommunes Fritids Ordning for 5 – 10 årige.

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

De fysiske rammer i Vandkanten har stor betydning for børnenes udvikling og læring. Vi har en bevidsthed om, hvordan vi indretter institutionen, så børnene blandt andet kan udfolde sig fysisk, fordybe sig i leg eller finde ro. Gennem indretningen skaber vi mulighed for at børnene har mod på at blive så selvhjulpne som muligt og samtidig har mod på at udfolde sig på forskellige måder. Der er og vi udvikler løbende på, at der er low og high arousal zoner både inde såvel som ude på legepladsen.

Før vi flyttede til de nye lokaler, var der etableret en arbejdsgruppe, som arbejdede med at indrette de nye lokaler. Noget af det som er blevet implementeret fra arbejdet er, at de fire vuggestuegrupper er meget forskellige i deres indretning. På denne måde kan børnene gå på besøg på de andre stuer og få en ny oplevelse.

Det psykiske børnemiljø bygger særligt på samspillet mellem børn og børn og børn og voksne. Vi bruger sprogstrategier og understøtter børnene ved at kommentere, imitere og fortolke. Vi sætter fokus på fælles tænkning med børnene, så vi understøtter deres nysgerrighed og refleksion. Vi arbejder samtidig med det enkelte barns tilknytning og omsorg for barnet.

Det æstetiske rum i institutionen skal både være overskueligt for børnene, men også opfordre til at man kan gå på opdagelse i små detaljer. Som tidligere beskrevet under det fysiske læringsmiljø, er der forskellige områder, hvor det er tydeligt, hvad formålet er med de enkelte zoner. Derudover skal rummene afspejle, at det er børnenes hus, så rummene har ophængt børnekunst.

Læreplanstemaer i Vandkanten

Kommunikation og sprog

I den styrkede pædagogiske læreplan bliver der opstillet nogle formelle krav i forhold til de enkelte læreplanstemaer. I forhold til læreplanstemaet Kommunikation og Sprog er der opstillet følgende formelle krav:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vandkanten arbejder overordnet med læreplanstemaet Kommunikation og sprog igennem hele 2022. Vi har valgt koble temaet med de andre læreplanstemaer i løbet af året. I januar, februar og marts kobler vi temaet sammen med social udvikling. I april og maj kobler vi det sammen med læreplanstemaet Natur, science og udeliv. Og sådan fortsætter vi året ud med, at få konkrete erfaringer med de forskellige læreplanstemaer:

- Januar til marts Den sociale udvikling
- April og maj Natur, udeliv og science
- Juni og august Krop, sanser og bevægelse

- September og oktober Alsidig personlig udvikling
- November og december Kultur, æstetik og fællesskab

Vi arbejder målrettet med at stimulere og udvikle det enkelte barns sprog. Vi er opmærksomme på, at børns kommunikation både er non verbal og verbal. Derfor bruger vi tid på at observere børnenes kommunikation og samspil i et børneperspektiv.

Børnehavebørnene har brug for at blive stimuleret i at bruge sproget aktivt og få udvidet deres ordforråd. Her er der også brug for, at de begynder at kunne modtage og forstå en fælles besked.

I Vandkanten har vi mange børn, som ikke har dansk som deres modersmål. Det skaber et behov for, at vi allerede i vuggestuen arbejder med at sætte ord på kommunikationen både imellem børnene og mellem de voksne og børnene.

Det betyder også, at den voksnes rolle ofte bliver at give sig tid til at undres og undersøge barnets udsagn.

"Min far er lort!" fortæller en dreng på 4 år til en pædagog i børnehaven.

"Nå, hvordan er han det?" spørger pædagogen med stor undren.

"Jo, min er er så lort," siger drengen mens han viser op i luften med den ene hånd.

"Hvordan er han lort i luften?" Spørger pædagogen med stor nysgerrighed

"Jeg er lille, men min far er kæmpe lort", siger drengen, mens han viser med hænderne.

"Ahhh, din far er STOR og du er LILLE", siger pædagogen.

"Ja!" siger drengen og smiler.

Eksemplet illustrerer, hvor vigtigt det er, at medarbejderne er bevidste om at arbejde med barnets udsagn i stedet for blot at rette barnets sproglige fejl. Vi er så småt begyndt på at arbejde med et fagligt værktøj, som hedder "Sprogtrappen". Her er den sproglige udvikling kategoriseret i forhold til dimensionerne:

- Formelt sprog
- Funktionelt sprog
- Legeudvikling
- Fælles opmærksomhed og pegegestik
- Kognition
- Relationer og socialt samspil

For at understøtte det pædagogiske arbejde med børnenes sproglige udvikling har alle medarbejdere i Vandkanten fået et fælles kompetenceløft via et minikursus i UGL-strategierne. Her er fokus på at give barnet plads til at tage initiativ og gå i gang med at bruge sin egen stemme. Et andet princip er, at den voksne skal skabe mulighed for at udvikle samtale med barnet. Hvilket betyder, at den voksne stiller spørgsmål, som barnet svarer på.

For en yderligere kvalificering af medarbejdernes arbejde med, at udvikle børnenes sprog er alle blevet introduceret til Sprogtrappen, et sprogpædagogisk værktøj til forebyggelse af sproglige vanskeligheder gennem tidlig indsats. Sprogtrappen anvendes i forbindelse med udarbejdelse af TOPI to gange årligt. Samt løbende på stuemøder for, at vi sikrer os det mest målrettede og relevante arbejde med netop den sproglige udvikling.

Medarbejderne er i gang med at omsætte den viden, som de har akkumuleret fra foredrag, stuemøder hvor klyngens sprogmedarbejder har deltaget og undervisningsmateriale til praksisser, hvor alle stuer har skabt et specifikt fysisk læringsrum med baggrund i observationer fra børnenes leg, hvor børnene især har fokus på at bruge bestemte ord i deres leg. Der er blevet nedsat en sproggruppe med repræsentanter fra de forskellige stuer, som samler de erfaringer vi gør os og som på sigt viser os nye metoder og strategier.

Fokusordene kan f.eks. være aktive ord, såsom se, lege, vent. Andre stuer har valgt fokusord som knytter sig mere direkte til selvhjulpenhed eller andre konkrete aktiviteter, som de er i gang med. Det betyder, at deres fokusord er substantiver såsom: Bi, hue, støvler osv.

Teknikkerne til udviklingen af børnenes sprog bygger på bl.a. meget 'hands-on', såsom at bevare øjenkontakten med barnet igennem lange pauser på op til 30 sekunder, hvor der ikke bliver sagt noget.

Social udvikling

I den styrkede pædagogiske læreplan er opstillet følgende mål i forhold til social udvikling:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

I vores arbejde med at styrke og udvikle børnenes sociale udvikling har vi løbende haft en pædagogisk debat på stuemøder og fællesmøder om, hvad og hvordan vi omsætter målene til pædagogiske praksisser. Vi har fokus på, at vi skal gøre det vi siger og sige det vi gør. Det betyder, at alle aktiviteter har pædagogisk indhold, som understøtter formålene. Det betyder, at vi ikke bare gennemfører en aktivitet uden på forhånd, at gøre os tanker om, hvordan aktiviteten understøtter udviklingen af empati og relationer osv.

For os handler det om, at vi har nogle fælles pejlemærker for vores arbejde i forhold til læreplans-temaet. Disse har både i vuggestue og børnehave været centreret om at arbejde henimod at opbygge sociale kompetencer hos børnene, såsom:

- være nysgerrig
- udtrykke følelser
- se og forstå andres behov
- vide hvordan man handler i forskellige situationer
- indgå i venskaber og relationer til andre børn

I vuggestuen er der særligt været fokus på, at børnene begynder få et socialt samspil, hvor de ser hinanden og får mulighed for at være nysgerrige i deres tilgang til de andre børn, så de begynder at se og forstå andres behov.

Et eksempel fra vuggestuen:

Inge er lige blevet to år, og har endnu ikke så meget sprog. Derfor er meget af kommunikation stadigvæk nonverbal. Dvs. pege, lyde, øjenkontakt osv.:

Børnene sidder og spiser eftermiddagsfrugt. Nogle er lige kommet ind på stuen fra deres eftermiddagslur. Andre har været vågne lidt længere tid. Der er kun en voksen på stuen, da den anden voksne er ude og skifte ble på et barn.

Der sidder fire børn for sig selv og spiser. Ved bordet uden voksne, begynder flere af børnene at sige forskellige lyde, fordi de mangler brød og frugt. Inge prøver, at få den voksnes opmærksomhed, som hun sidder lige ved siden af. Den voksne sidder med ryggen til det andet bord og har travlt med at dele frugt ud til børnene ved bordet, så hun ser ikke hvad der sker bag hendes ryg. Men Inge har hele tiden opmærksomheden rettet mod det andet bord.

Hun hiver den voksne i ærmet, mens hun peger over til det andet bord "brøhhhh" prøver hun samtidig at sige. For de mangler jo brød og frugt derovre. Det går det op for den voksne, at Inge forsøger, at hjælpe dem der sidder ovre på det andet bord. Inge smiler til børnene ved det andet bord, fordi det lykkedes hende at få sit budskab igennem til den voksne.

Eksemplet illustrerer en helt almindelig hverdagssituation, hvor arbejdet med børnenes sociale udvikling viser sig på en positiv måde. Barnet er opmærksomt på børnene omkring sig, og hun kan se noget, som den voksne ikke kan se. Hun sætter en handling i gang, fordi hun ønsker at hjælpe de andre børn og handlingen bliver modtaget og anerkendt hos den voksne.

I børnehaven har der i særlig grad været arbejdet med at understøtte udviklingen af rummelige børnefællesskaber. Da børnehaven har modtaget og sagt farvel til mange børn siden opstart, er fokus på at etablere en struktur, hvor alle børn er klar til at deltage i morgensamlingen kl.9. Ved selve morgensamlingen har pædagogerne speciel fokus på at have fælles samtaler med børnene og give fælles beskeder til børnene:

"Nu skal vi til at have morgensamling," siger pædagogen, mens hun går og stiller små skamler op i en tæt rundkreds. En dreng råber ude på gangen "vi skal have morgensamling!" En anden voksen går hen til et bord, hvor der sidder nogle og tegner; "nu er der morgensamling, så I skal pakke sammen". Alle børnene har fået sat sig, da et nyt barn dukker op i døren sammen med sin mor. "Godmorgen!" siger pædagogen. Moderen forsøger at skubbe drengen ind til de andre, men det vil han slet ikke være med til. "Du kan bare komme med," siger pædagogen til moderen "for når man er helt ny i børnehaven, så må man godt have en voksen med, som kender en" siger hun, mens hun vender sig rundt til resten af børnene. "Kan I huske, hvad vores nye venner hedder?" Spørger hun. Børnene svarer med forskellige navne. "Ja, for vi har flere nye venner her hos os. Okay, skal vi starte?" Børnene i cirklen begynder at sige og klappe "Bom, klap!". Mens de klapper, siger de i kor "bom, klap - han hedder Sigurd" Pædagogen har øjenkontakt med det barn, som de lige har sagt navnet på. Da alle er blevet bom klappet, siger pædagogen "skal vi tælle jer?" Og så tæller alle børnene hinanden. "Skal vi synge vores forårssang?" spørger pædagogen, og så synger børnene en sang om foråret. Efter sangen siger pædagogen med tydelig udtale "I går plantede vi en blomst!" Nu begynder børnene at fortælle om blomsterne. Pædagogen lytter til det, som børnene hver især fortæller. Da alle har haft plads til at fortælle, siger hun "I dag skal vi også plante blomster. De har et meget specielt navn, som kan være svært at sige. Vi skal også kigge efter orm" Samtalen mellem børnene og pædagogen fortsætter i et godt stykke tid endnu.

Natur, udeliv og science

Eftersom vi lige er begyndt at arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science er det sparsomt, hvad vi kan folde ud af indsigter og konkrete eksempler, der illustrerer vores hverdagspraksisser. Men da vi på nuværende tidspunkt er godt i gang med at udføre vores planlagte aktiviteter, giver vi i det følgende en kort beskrivelse af disse.

De formelle målsætninger for læreplanstemaet er:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Da vi lige nu er i april måned, har vores fortolkning af målsætningerne kredset meget om den første målsætning. Vuggestuen har sået karse på vat og lavet forårsblomster ud af forskellige papirmaterialer. Der er blevet skåret kartoffel fælder, som skal lokke insekter ind i kartoflerne, så de kan blive studeret lidt tættere af børnene. Da en gruppe af børn var ude på tur i området, fandt de en masse mælkebøtter, som blev plukket og efterfølgende også smagt på. En vuggestuegruppe har lavet en aktivitet med vand og sanser. I næste måned følger en anden vuggestuegruppe det spor og indretter et rum med vandaktiviteter. Mens vi udfører de vokseninitierede aktiviteter sørger vi hele tiden for at sprogunderstøtte og bruge vores fokusord.

Der er indkøbt jord, frø og blomsterkasser, så alle børn kan komme i gang med at plante blomster og grøntsager. Det er vores intention, at vi på et senere tidspunkt høster nogle grøntsager, som børnene undersøger og hvis muligt også prøver at spise. Mens grøntsagerne gror, skal vi prøve at vande og sørge for at planterne har godt med god jord osv.

Børnehaven er i gang med at sætte et projekt i gang med sommerfuglelarver. Der er også blevet sået blomsterfrø, som står til spiring inde på deres stue. Vandkanten er ved at forberede fælles plantedage, hvor forældre og bedsteforældre bliver inviteret til at deltage i vores forskellige plante projekter.

Evalueringskultur

I forbindelse med det overordnede læreplanstema udarbejder hver stue SMTTE-model, som løbende evalueres, tilrettes og anvendes som refleksionsmodel for det pædagogiske arbejde. Herudover anvender vi video-refleksion; en metode til at forstørre det som virker i samspillet mellem barn og voksen og med fokus på, at understøtte barnets nærmeste udviklingszone. De enkelte medarbejdere sørger for at filme hinanden eller sig selv og et medlem fra sproggruppen deltager på stuemøder, hvor de sammen med stuens medarbejdere har fokus på, hvilke pædagogiske sprogstrategier børnene profiterer af. Ved gennemgang og dialog i forbindelse med gennemgang af små filmklip får medarbejderne et givtigt blik i deres og hinandens pædagogiske arbejde, hvilket understøtter en god feedback-kultur. Når medarbejderne aktivt arbejder med deres observationer og refleksioner kan det pædagogiske arbejde justeres, hvilket børnene profiterer af.

I forbindelse med vores forløb på pædagogisk handleplan har vi lært at anvende KIDS. Et evalueringsværktøj som vi fremadrettet vil fortsætte med at anvende en gang årligt. Medlemmer fra handleplans-/udviklingsgruppen tildeles hver især en hel dag til at observere dagligdagen i huset. Resultaterne giver os nogle gode pejlemærker for, hvilke områder og indsatser vi skal have fokus på det kommende år.

På personalemøder har vi gennem et år, løbende evaluering af arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan.